

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีม ของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยในจังหวัดสระแก้ว

The Relationship Between Participative Management and Teacher Teamwork of Non-formal and Informal Education Office in Sakeaw Province

ระวีวรรณ หงษ์กิตติยานนท์¹ รสริน เจริมไธสง² และ พรทิพย์ สุริยาชัยวัฒน์³

สาขาวิชาเทคโนโลยีบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

¹Email : rawewan05@hotmail.co.th ; ²Email : oon_ros@yahoo.com ; ³Email : aj-tip@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) ระดับการทำงานเป็นทีมของครู และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว จำนวน 178 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน 2) ระดับการทำงานเป็นทีมของครูอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครู / สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว มีความสัมพันธ์กันสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม, การทำงานเป็นทีม

Abstract

The purposes of this research were to investigate 1) The level of participative management 2) The level of teacher teamwork and 3) The relationship between participative management and teacher teamwork of Non-formal and Informal Education office in Sakeaw province. The populations in this research were school director and teacher. Number 178 people use purposive sampling. The tools used in this research were questionnaire. The valuation metrics 5 level. The statistics used in data analysis were Percentage, Mean, Standard Deviation and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient. The research findings were as 1) The level of participative management were at the high level as a whole and in each aspect 2) The level of teacher teamwork were at the high level as a whole and in each aspect and 3) The relationship between participative management and teacher teamwork of Non-formal and Informal Education office in Sakeaw province relationship were at the high level and was significant at .01 level.

Keywords: participative management, teacher teamwork

1. บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยจะต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและภายในประเทศที่ปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น เป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ จึงมีวางกรอบการพัฒนาแบบบูรณาการที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มีการเชื่อมโยง ทุกมิติ ทั้งมิติตัวบุคคล สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลง คนจึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ซึ่งเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คือ การศึกษา เป็นกระบวนการสร้างความเจริญงอกงามให้แก่บุคคลและสังคม ทำให้เป็นคนรู้จักคิด วิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขณะเดียวกันต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมในกระบวนการพัฒนาประเทศ [1]

การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ที่ได้รับความสนใจในวงการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมากในปัจจุบัน เพราะเป็นรูปแบบที่สอดคล้องกับแนวทางการบริหารตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ปัจจุบันมีการแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 เมื่อนำไปใช้ในสถานศึกษาจึงมีประโยชน์ เป็นการระดมผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ เพื่อร่วมกันจัดการศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้ครูเจ้าหน้าที่และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญของสถานศึกษา เป็นการระดมทรัพยากรด้านการเงินและด้านวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียน การสอนในสถานศึกษา สร้างและสนับสนุนให้เกิดผู้นำใหม่ๆ ในทุกระดับ เพิ่มปริมาณและคุณภาพเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในสถานศึกษาได้เสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงการศึกษา ชุมชนมีส่วนร่วมและมีสิทธิในการบริหารการจัดการศึกษา การบริหารและการตัดสินใจด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและการทำโครงการใหม่ๆ [2] ดังนั้นผู้บริหารที่ดีจะต้องมีการจัดกระบวนการการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยการใช้ทรัพยากรมนุษย์ เงินทุน วัสดุ อุปกรณ์ และระยะเวลาในการดำเนินงาน การร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานด้วยใจรับผิดชอบ เพื่อให้บรรลุ

วัตถุประสงค์ขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะประสบความสำเร็จหรือไม่ประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับการทำงานเป็นทีม [3] เพราะการทำงานเป็นทีม จะทำให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้กันและกัน เห็นแบบอย่างในการทำงานของเพื่อนร่วมงาน จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้สถานศึกษามีบุคลากรที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้นและช่วยพัฒนาสถานศึกษาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น [4]

ในการปฏิบัติงานในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ ของครูสังกัด ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนสระแก้ว และครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว มีพื้นที่ที่ติดชายแดน ไม่มีห้องเรียน อุปกรณ์ สื่อการเรียน ที่ทันสมัย งบประมาณที่จำกัด สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในบริเวณชายแดนที่มีมาอย่างต่อเนื่อง และภารกิจหลายด้านทำให้บุคคลที่ปฏิบัติงานในบริเวณดังกล่าวต้อง เสียภัยในหลายๆ ด้าน แล้วต้องมีภารกิจในสำนักงาน การจัดทำเอกสารด้านวิชาการและการรายงานผลการปฏิบัติงาน การรับการประเมิน เช่น ข้าราชการครู ครูอาสาสมัครศึกษานอกโรงเรียน ครูศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (ครู กศน. ตำบล) ครูประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ครู ปวช.) ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ครู ศรช.) และครูสอนผู้พิการเกิดการท้อแท้บ้างในบางครั้ง แต่ บางคนยังคงปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มตามศักยภาพของตนเอง ครูที่ปฏิบัติงานในพื้นที่มีสิทธิการลาออกและรับสมัครใหม่บ่อยมาก และในการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจุดควรพัฒนา ด้านการประสานภาคีเครือข่ายในพื้นที่เพื่อร่วมจัดการเรียนรู้และการพัฒนาครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ [5]

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษาและเพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูตลอดจนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว

2.2 เพื่อศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว

2.3 เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว

3. ประโยชน์ที่ได้รับ

3.1 เป็นแนวทางในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครู และนำข้อมูลเหล่านี้ไปปรับใช้พัฒนาบทบาทของครู จังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

3.2 เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 การบริหารแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับมาก

4.2 การทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับมาก

4.3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว มีความสัมพันธ์กัน

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ด้านเนื้อหา

เนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว ศึกษาตามขอบข่ายจากแนวคิดของ สวอนส์เบิร์ก (Swansburg) [6] มี 4 ประการได้แก่ 1) การไว้วางใจกัน (Trust) 2) ความยึดมั่นผูกพัน (Commitment) 3) การกำหนดเป้าหมายและ

วัตถุประสงค์ของงาน (Goals and Objectives) 4) ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน (Autonomy)

เนื้อหาเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว ศึกษาตามขอบข่ายแนวคิดของโรบบิ้นส์ (Robbins) [7] มีความเห็นว่าการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดรูปแบบงาน (Work Design) การจัดองค์ประกอบ (Composition) 3) การจัดบริบท (Context) 4) การจัดกระบวนการ (Process)

5.2 ด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว ปีการศึกษา 2556 จำนวน 178 คน

5.3 ด้านวิธีการศึกษา

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ซึ่งใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราวัดประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ในการปฏิบัติงานของประชากรและใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

6. วิธีดำเนินการวิจัย

6.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว ปีการศึกษา 2556 จำนวน 178 คน จากสถานศึกษา 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนสระแก้ว จำนวน 1 แห่ง 2) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดสระแก้ว จำนวน 9 แห่ง 3) ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาสระแก้ว จำนวน 1 แห่ง

ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 11 คน และครู จำนวน 167 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 178 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

6.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

6.2.1 ลักษณะของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งมีลักษณะคำถามปลายปิด (Close-ended) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ เป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การบริหารแบบมีส่วนร่วมสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว ตามแนวคิดของ สวอนส์เบิร์ก (Swansburg) [6] ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ 1)การไว้วางใจกัน (Trust) 2)ความยึดมั่นผูกพัน (Commitment) 3)การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน (Goal and Objective) และ 4) ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน (Autonomy) แบบสอบถามมีจำนวน 18 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว ตามแนวคิดของร็อบบิ้นส์ (Robbins) [7] ประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ 1) การจัดรูปแบบงาน (Work Design) 2) การจัดองค์ประกอบ (Composition) 3) การจัดบริบท (Context) 4) การจัดกระบวนการ (Process) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert Scale) จำนวน 22 ข้อ

6.2.2 การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ที่เป็นแบบสอบถามขึ้นตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด โดยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ตำรา บทความ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามและพัฒนาปรับปรุงให้ครอบคลุมและตรงตามเนื้อหาของเรื่องที่ทำการวิจัย มีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพในด้านความเที่ยงตรง (Content Validity) ของเนื้อหา ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective

Congruence) ก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ (Try out) ซึ่งผลการตรวจสอบสรุปประเด็นโดยการหาค่า IOC พบว่าทุกข้อคำถามมีค่าตั้งแต่ 0.6-1.0และนำแบบสอบถามที่ได้จากการทดลองใช้ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .960 ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของครูมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .982 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับเท่ากับ .971

6.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

6.3.1 ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อ และใช้การวิเคราะห์คำนวณหาร้อยละ (Percentage = %)

6.3.2 ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว เป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) โดยนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean = μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation = σ) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมายรายชื่อ รายด้านและความหมายในภาพรวมแปลผลโดยใช้เกณฑ์ค่าคะแนนของ เบสต์ (Best) [8]

6.3.3 ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว เป็นแบบสอบถาม แบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) โดยนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก/5/ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมายรายชื่อ รายด้านและความหมาย ในภาพรวมแปลผลโดยใช้เกณฑ์ค่าคะแนนของ เบสต์ (Best) [8]

6.3.4 นำข้อมูลที่ได้แปลความหมายของระดับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการ

ทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว โดยการใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) ได้แล้วนำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์แล้วแปลความหมาย [9]

7. สรุปผลการวิจัย

7.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 178 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 26-30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษาเป็นพนักงานราชการ มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี

7.2 ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม/สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว ตามความคิดเห็นของ/ผู้อำนวยการสถานศึกษา/ข้าราชการ พนักงานราชการ และอัตราราชการพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านพบว่า ด้านการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ($\mu = 4.02$, $\sigma = 0.62$) และด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ในระดับมาก ($\mu = 3.88$, $\sigma = 0.69$)

7.3 ระดับการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว ตามความคิดเห็นของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ข้าราชการ พนักงานราชการและอัตราราชการพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านพบว่า ด้านการจัดกระบวนการมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ($\mu = 4.01$, $\sigma = 0.60$) และด้านการจัดบริหารมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ในระดับมาก ($\mu = 3.95$, $\sigma = 0.67$)

7.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว ตามความคิดเห็นของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ข้าราชการ พนักงานราชการ และอัตราราชการ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($\rho = 0.87$) เป็นไปตาม

สมมติฐานของ การวิจัย เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม กับการทำงานเป็นทีมของครู ด้านการจัดรูปแบบงานมีความสัมพันธ์สูงสุด ในระดับสูง ($\rho = 0.84$) และการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการไว้วางใจกันกับการทำงานเป็นทีมของครู ด้านการจัดกระบวนการมีความสัมพันธ์ต่ำสุด ในระดับปานกลาง ($\rho = 0.60$)

8. การอภิปรายผล

8.1 จากผลการวิจัยพบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยด้านการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการบริหารแบบมีส่วนร่วมและเล็งเห็นประโยชน์ของผู้เรียนและผู้รับบริการทางการศึกษาและชุมชนเป็นสำคัญ ด้วยนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ระบุในพันธกิจ ข้อที่ 2 ให้ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของภาคีเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศอาเซียนนี้กำลังในการพัฒนาคุณภาพของประชากร [10] ผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว รวมทั้งภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในกระบวนการคิด ตัดสินใจ มีการปฏิบัติและร่วมรับผลประโยชน์การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีการแก้ไขปัญหาต่างๆอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของวีรยุทธ แสงสิริ [11] ที่พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของชิตชนก รอดเงิน [12] ที่พบว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สำหรับด้านการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมากเนื่องจากสถานศึกษาได้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีทุกงบประมาณ มีการประชุมกับคณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้เรียน เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ เอกลักษณะ

อัตลักษณ์ ในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและระดมสมอง แลกเปลี่ยนความคิด วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษา จุดแข็ง-จุดอ่อน และโอกาส-อุปสรรค เพื่อประเมินสถานภาพของสถานศึกษา และมีการมอบหมายให้บุคลากรจัดทำแผนงาน/โครงการ ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ [13] มีการกำหนดกรอบและแนวทางในการติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงานเพื่อปรับกลยุทธ์ซึ่งงบประมาณทรัพยากร ให้เกิดผลลัพธ์ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาและจัดทำสรุปผลการดำเนินงาน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 ให้สถานศึกษามีการประชุมร่วมกันมากขึ้นเปิดโอกาสให้ครูผู้สอน ผู้เรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษายอมรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนางานและที่สำคัญมีการนิเทศติดตามงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

8.2 การทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านทั้งนี้เป็นเพราะครูส่วนใหญ่ที่มีตำแหน่งเป็นพนักงานราชการให้ความสำคัญที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของทีมงานโดยผู้บริหารมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้ครูทุกคนแสดงความคิดเห็นบทบาทหน้าที่ของแต่ละบุคคลได้อย่างเหมาะสม และได้ รับการสนับสนุน จากทีมงานในด้านการแสดงออกระหว่างกันด้วยความจริงใจซึ่งทำให้บรรยากาศในการทำงานเป็นทีมมีการตอบสนองความรู้สึกในทางบวก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าได้ รับคำแนะนำและคำปรึกษาจากผู้บริหารและข้าราชการครูที่มีความรู้ประสบการณ์ทำงานในสถานศึกษา ซึ่งมีผลทำให้ครูร่วมกันปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ออสตินและแบลด์วิน (Austin & Baldwin) [14] ได้ทำการศึกษเกี่ยวกับความร่วมมือกันของอาจารย์ในวิทยาลัยเนื่องจากพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการเพิ่มขึ้นความรู้ต่าง ๆ ทำให้อาจารย์ต้องร่วมมือกันทำงาน โดยเฉพาะในบทบาทด้านการสอนและการวิจัย ซึ่งการร่วมมือกันทำงาน จะมีประสิทธิภาพได้นั้นต้องขึ้นอยู่กับ

สภาพแวดล้อมของสถาบัน ปริมาณงาน และขึ้นอยู่กับปัจจัยอีกหลายประการ ได้แก่ลักษณะของสมาชิก คือ มีการสื่อสารที่ดี สมาชิกเป็นทั้งผู้ดู ผู้ฟัง ผู้เขียนได้ชัดเจน สามารถแก้ไขความขัดแย้งระหว่างกันได้มีการรับรู้ถึงความแตกต่างกันในบทบาทและสามารถใช้ความแตกต่างให้เป็นประโยชน์ในกลุ่มได้ในเวลาที่ต่างกันในสภาพของกลุ่มความแตกต่างของอายุ ความยึดมั่นผูกพันของกลุ่มและระยะเวลาที่ ร่วมมือกันทำงานของกลุ่ม

8.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์กันสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว มีความสัมพันธ์กันทุกด้านกับการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสระแก้ว ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษาได้ดำเนินตามนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยปี งบประมาณ 2556 ฉบับได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา กศน. เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการที่นำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายความสำเร็จ โดยผู้บริหารจะเน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจเพื่อสร้างแรงจูงใจและ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน จึงมีการจัดการประชุมและการระดมความคิดเห็น ร่วมกันวางแผนการตัดสินใจ ซึ่งเป็นแนวทางกำหนด เป้าหมายวัตถุประสงค์ในการดำเนินแผนงาน/โครงการประจำปี งบประมาณ ของคณะทำงานของสถานศึกษา [13] และสอดคล้องกับงานวิจัยของเปรมฤดี ศิริชัย[15] ที่พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมและความพึงพอใจในงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก วัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับสูง การบริหารแบบมีส่วนร่วมและวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับสูงสอดคล้องกับงานวิจัยของเพอร์สัน (Person) [16] ที่พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญกับประสิทธิผล ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของผู้บริหาร ไม่มีผลต่อการรับรู้ประสิทธิผล ระยะเวลาในการดำรง

ตำแหน่งของผู้บริหารไม่มีผลต่อการรับรู้ประสิทธิผลของสถาบันของวิทยาลัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของชาถนีเหมือนโพธิ์ทอง [17] ที่พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันลักษณะคล้ายตามกัน

9. เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ, “แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – พ.ศ. 2559”, กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2555, หน้า 7.
- [2] อุทัย บุญประเสริฐ, “การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน”, กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545, หน้า 49.
- [3] ยงยุทธ เกษสาคร, “ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม”, นนทบุรี : ปณณรัชต์, 2554, หน้า 52-54.
- [4] สุเมธ งามกนกการสร้งทีมงาน, “วารสารศึกษาศาสตร์ 19 (1) ตุลาคม 2550 - มกราคม 2551”, ภาควิชาบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จ.ชลบุรี, 2551, บทความย่อ.
- [5] ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน, “รายงานประเมินตนเอง SAR ปีงบประมาณ2553”, สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 34.
- [6] Swansburg, R.C., “Management and Leadership for nurse managers”, Boston: Jones and Bartlett Publisher, 1996, pp. 391-393.
- [7] Robbins, S. P., “Essential of Organization Behavior”, (8 th ed.) New Jersey : Prentice Hall, 2001, p. 64.
- [8] Best, J. W. Best., “Research in Education, Englewood Cliffs”, New Jersey: Prentice – Hall Inc., 1970, p. 190.
- [9] ชูศรี วงศ์รัตน์, “เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย”, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2553, หน้า 316.
- [10] สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, “นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557”, กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิคจำกัด, 2557, หน้า 1.
- [11] วีรยุทธ แสงสิริวัฒน์, “การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550, หน้า 1.
- [12] ชิตชนก รอดเงิน, “การมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, 2553, บทความย่อ.
- [13] ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน, “รายงานผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ 2556”, สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2556.
- [14] Austin, A, E, & Baldwin, R, G, “Enhancing the quality of scholarship and teaching”, Washington DC : Faculty collaboration The George Washington University Washington DC School of Education and Human Development, 1991.
- [15] เปรมฤดี ศิริชัย, “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์กับความพึงพอใจในงานตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลบรมราชชนนี ภาคเหนือ”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2551, หน้า 84-85.

- [16] Person, J. L., "An examination of the relation between participative management perceived institutional effectiveness in North Carolina community colleges", Dissertation Abstracts International, 1994, p. 307-A.
- [17] ชาถนี เหมือนโพธิ์ทอง, "การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1", วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554.